

Sygn. akt VII U 592/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2015 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

Protokolant: protokolant sądowy Marcin Kamionowski

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2015 r. w Warszawie

sprawy K. Ś. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym i wysokość podstawy wymiaru składek oraz o odmowę zwrotu nienależnie opłaconych składek

na skutek odwołania K. Ś. (1)

od następujących decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 30 grudnia 2013 r., znak: (...)

z dnia 30 grudnia 2013 r., znak: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 30 grudnia 2013 r., znak: (...) w ten sposób, że stwierdza, iż w okresie od października 2011 r. do czerwca 2013 r. podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne oraz na Fundusz Pracy K. Ś. (1) jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, nie mającej ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 30% minimalnego wynagrodzenia, jest zgodna z korektami deklaracji zgłoszeniowych i rozliczeniowych ZUS DRA złożonymi przez K. Ś. (1) w dniu 2 listopada 2013 r.

2. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 30 grudnia 2013 r., znak: (...) w ten sposób, że zobowiązuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. do zwrócenia K. Ś. (1) nadpłaconych składek na ubezpieczenia społeczne za okres od października 2011 r. do czerwca 2013 r.

UZASADNIENIE

K. Ś. (1) w dniu 17 lutego 2014r. złożyła do Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., odwołanie od decyzji z dnia 30 grudnia 2013r., nr (...) odmawiającej zwrotu nienależnie opłaconych składek z powodu nieprawidłowości w dokumentach rozliczeniowych za okres: październik 2011r. – czerwiec 2013r. i wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji, poprzez orzeczenie zwrotu nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, wypadkowe, zdrowotne oraz na Fundusz Pracy w okresie od października 2011r. do czerwca 2013r. zgodnie z korektami deklaracji zgłoszeniowych i rozliczeniowych ZUS DRA za okres od października 2011r. do czerwca 2013r. złożonymi przez odwołującą do ZUS w dniu 2 listopada 2013r. oraz wnioskiem o zwrot nienależnie opłaconych składek z dnia 4 listopada 2013r., tj. łącznie w

wysokości 10.233,14 zł w odniesieniu do składek na ubezpieczenie społeczne i 1.097,58 zł w odniesieniu do składek na Fundusz Pracy. Dodatkowo ubezpieczona złożyła odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 30 grudnia 2013r., nr (...) stwierdzającej, że K. Ś. (1) jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu w okresie od 1 października 2011r. do 30 września 2013r. i podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wynosi za okres: od października 2011 r. do grudnia 2011r. – 2.015,40 zł, od stycznia 2012r. do grudnia 2012r. – 2.115,60 zł oraz od stycznia 2013r. do czerwca 2013r. – 2.227,80 zł oraz podstawa wymiaru składek na Fundusz Pracy wynosi za okres: od października 2011r. do grudnia 2011r. – 2.015,40 zł, od stycznia 2012r. do grudnia 2012r. – 2.115,60 zł oraz od stycznia 2013r. do czerwca 2013r. – 2.227,80 zł.

Zaskarżonym decyzjom ubezpieczona zarzuciła naruszenie:

- art. 18 a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy przysługiwało jej prawo do ustalenia składek na zasadach preferencyjnych zgodnie z ww. przepisem, skutkujące stwierdzeniem nieprawidłowości w dokumentach rozliczeniowych i odmową uwzględnienia korekt deklaracji zgłoszeniowych i rozliczeniowych na tzw. preferencyjnych zasadach, za miesiące od października 2011r. do czerwca 2013r., tj. za 21 miesięcy, które odwołująca złożyła do ZUS w dniu 2 listopada 2013r. odmową skorygowania podstawy składek ubezpieczeniowych na podstawie art. 18a ustawy systemowej i ustaleniem podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne na ogólnych zasadach, a w konsekwencji odmową uwzględnienia przez ZUS wniosku z dnia 4 listopada 2013r. o zwrot nienależnie opłaconych składek;

- art. 10a ust. 3 zd. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej, poprzez jego niezastosowanie wyrażające się w nieuwzględnieniu decyzji nr (...) wydanej w dniu 8 października 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w G., będącej wiążącą interpretacją indywidualną wydaną w trybie art. 10 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, w której Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w G., potwierdził, że przypadku odwołującej dopuszczalne było opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne na preferencyjnych zasadach w okresie 24 miesięcy od rozpoczęcia działalności gospodarczej zgodnie z art. 18a ustawy systemowej, co skutkowało odmową zwrotu nadpłaconych składek;

- art. 41 ust. 6 ustawy systemowej, poprzez odmowę uwzględnienia korekt deklaracji DRA za miesiące od października 2011r. do czerwca 2013r., tj. za 21 miesięcy, które ubezpieczona złożyła w dniu 2 listopada 2013r., skutkującą odmową uwzględnienia wniosku z dnia 4 listopada 2013r. o zwrot nienależnie opłaconych składek.

W uzasadnieniu odwołań od decyzji ubezpieczona podniosła, że w dniu 1 października 2011r. rozpoczęła działalność gospodarczą pod firmą Kancelaria (...) K. Ś. (1). Natomiast do dnia 30 września 2011r. była zatrudniona na podstawie umowy o pracę w „Kancelarii (...) D. J. P.” sp. p. na stanowisku aplikanta radcowskiego. Od 1 października 2011r. nawiązała z tą kancelarią stałą współpracę jako radca prawny. Jednocześnie odwołująca nadmieniła, że przy rozpoczęciu działalności będąc w błędzie zadeklarowała podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy na ogólnych zasadach, tj. w kwocie nie niższej niż 60 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale, gdyż stosowała się do aktualnej wówczas wykładni przepisów art. 18a ustawy systemowej. Wykładnia przepisów okazała się jednak nieprawidłowa.

Odnosząc się do kwestii związanej ze zwrotem nienależnie opłaconych (nadpłat) składek za okres od 1 października 2011r. do 30 czerwca 2013r. K. Ś. (1) wskazała, że ustawową podstawą do złożenia przez nią korekt deklaracji rozliczeniowych na ubezpieczenie społeczne, a następnie wniosku o zwrot nienależnie opłaconych składek jest przepis art. 41 ust. 6 ustawy systemowej. Jednakże organ rentowy stanął na stanowisku, że odwołującej nie przysługuje prawo do skorygowania deklaracji oraz zwrotu nadpłaconych składek. Organ rentowy uznał, że „nieprawidłowości” wynikały wyłącznie z tego, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych w postępowaniu wyjaśniającym odmówił przyniemy prawidłowości zastosowaniu przez ubezpieczoną w drodze korekty stawki preferencyjnej wymiaru składek określonej

w art. 18a ustawy systemowej (odwołanie od decyzji ZUS z dnia 30 grudnia 2013r., nr (...) wraz z załącznikami, k. 2-12 a.s., odwołanie od decyzji z dnia 30 grudnia 2013r., nr (...), k. 2-10 a.s. o sygn. VII U 2454/14).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołań wskazując, że zaskarżona decyzja jest zasadna. Organ rentowy podniósł, że zgodnie z art. 18a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych, w okresie pierwszych 24 miesięcy kalendarzowych od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe bez stosowania ograniczenia do wysokości kwoty odpowiadającej trzydziestokrotności prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe osób, które ubezpieczeniu chorobowemu podlegają dobrowolnie, nie może przekraczać miesięcznie 250 % prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia. Natomiast od tak ustalonej podstawy wymiaru składek osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą oblicza składki na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz dobrowolne chorobowe. Z powyższego, zdaniem organu rentowego, wynika że płatnik składek może stosować kod tytułu do ubezpieczeń na preferencyjnych zasadach i deklarować podstawę wymiaru wyższą niż 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia. W przypadku odwołującej w pierwszych deklaracjach rozliczeniowych za okres od października 2011r. do grudnia 2011r. wykazana została podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 2.015,40 zł, za okres od stycznia 2012r. do grudnia 2012r. w kwocie 2.115,60 zł i od stycznia 2013r. do czerwca 2013r. w kwocie 2.227,80 zł czyli w kwocie nie niższej niż 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia.

Dodatkowo Zakład Ubezpieczeń Społecznych podkreślił, że w myśl obowiązujących przepisów z możliwości stosowania kodu tytułu do ubezpieczeń społecznych na preferencyjnych zasadach, odwołująca może skorzystać w okresie od 1 października 2011r. do 30 września 2013r., natomiast z możliwości opłacania składek od deklarowanej podstawy wymiaru składek nie niższej niż 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia może skorzystać jedynie od lipca 2013r. do września 2013r. Z uwagi na fakt, iż w pierwszych deklaracjach rozliczeniowych za okres od października 2011r. do czerwca 2013r. płatnik składek zadeklarował wyższą podstawę wymiaru na ubezpieczenia społeczne, organ rentowy nie może uznać korygujących deklaracji rozliczeniowych na mniejsze kwoty, ponieważ kwota podstawy wymiaru składek deklarowana jest w bieżąco składanych dokumentach rozliczeniowych za dany miesiąc. Tym samym w razie zadeklarowanie kwoty wyższej od minimalnej podstawy wymiaru brak jest możliwości do jej późniejszego zmniejszenia w dokumentach rozliczeniowych korygujących. Jednocześnie w ocenie organu rentowego, nie koryguje się danych podanych w imiennym raporcie miesięcznym w przypadku stwierdzenia przez płatnika składek we własnym zakresie lub przez Zakład różnicy w podstawie wymiaru składek w wysokości nieprzekraczającej 2,20 zł, z zastrzeżeniem ust. 6b, który stanowi, że przepisu ust. 6a nie stosuje się w przypadku, gdy podstawę wymiaru składek stanowi zadeklarowana kwota. Płatnik składek nie może stosować art. 41 ust. 6a jako podstawy prawnej do korygowania dokumentów rozliczeniowych we własnym zakresie, gdy podstawę wymiaru składek stanowi zadeklarowana kwota. A zatem zdaniem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zarzut, iż organ rentowy naruszył art. 18a i art. 41 ust. 6 ustawy systemowej nie znajduje uzasadnienia. Odnosząc się natomiast do kwestii związanej z nie uwzględnieniem wiążącej indywidualnej interpretacji przez Oddział ZUS w G., organ rentowy wyjaśnił, że w decyzji z dnia 8 października 2013r. nr 386 stwierdzono, że uznaje się za prawidłowe stanowisko zawarte w piśmie z dnia 18 lipca 2013r. dotyczące dopuszczalności deklarowania i opłacania składek na ubezpieczenia społeczne na preferencyjnych zasadach oraz odmówił wydania interpretacji w zakresie dopuszczalności skorygowania dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych. Ponadto płatnik składek został poinformowany o możliwości wystąpienia do właściwej terytorialnie jednostki organizacyjnej organu rentowego z zapytaniem w sprawie uzyskania wyjaśnień, co do możliwości złożenia korekt deklaracji rozliczeniowych za okres od października 2011r. do czerwca 2013r. Płatnik składek nie skorzystał z możliwości z wystąpienia z pisemnym zapytaniem w sprawie złożenia korekt deklaracji rozliczeniowych za sporny okres. Odwołująca wystąpiła natomiast z wnioskiem o zwrot nadpłaconych składek za okres od października 2011r. do czerwca 2013r. (odpowiedź ZUS na odwołanie z dnia 19 marca 2014r., k. 13-14 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

K. Ś. (1) w trakcie odbywania aplikacji radcowskiej była zatrudniona na podstawie umowy o pracę w kancelarii (...) spółka partnerska z siedzibą przy ul. (...) w W. (przesłuchanie K. Ś. (1), k. 51-52 a.s.). Umowa o pracę została rozwiązana z dniem 30 września 2011r. po uzyskaniu przez odwołującą się uprawnień radcy prawnego (załączniki złożone przy piśmie procesowym z dnia 13 lutego 2014r., k. 12 a.s.).

Począwszy od dnia 1 października 2011r. ubezpieczona rozpoczęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, tj. Kancelarii (...) (NIP: (...)) z siedzibą przy ul. (...) lok. (...) w Z., na podstawie wydanego przez Ministra Gospodarki wpisu do ewidencji działalności gospodarczej nr (...) z dnia 26 września 2011r. Przedmiotem działalności jest świadczenie usług prawniczych (PKD 69.10.Z). Ubezpieczona podjęła współpracę z kancelarią (...) prawni spółka partnerska jako radca prawny (zeznania K. Ś. (1), k. 51-52 a.s.).

Do zadań ubezpieczonej w ramach umowy o stałej współpracy zawartej w ramach prowadzonej działalności gospodarczej należy samodzielna obsługa prawna klientów kancelarii, w szczególności reprezentacja klientów przed urzędami oraz sądami, opracowywanie i sporządzanie pism procesowych, umów, opinii i porad prawnych oraz wsparcie pracowników i współpracowników kancelarii, w tym aplikantów radcowskich (załączniki złożone przy piśmie procesowym z dnia 13 lutego 2014r., k. 12 a.s.).

Z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej K. Ś. (1) dokonała zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych od 1 października 2011r. do 30 czerwca 2013r. z kodem tytułu do ubezpieczeń ustalonym dla osoby opłacającej składki na ogólnych zasadach oraz złożyła deklaracje rozliczeniowe z deklarowaną podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy w kwocie nie niższej niż 60 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale (ZUS P ZUA – zgłoszenie do ubezpieczeń, a.r., ZUS P DRA - deklaracje rozliczeniowe, a.r.).

W dalszej kolejności odwołująca dokonała zgłoszenia od dnia 1 lipca 2013r. do ubezpieczeń społecznych z kodem tytułu do ubezpieczeń ustalonym dla osób opłacających składki na preferencyjnych zasadach z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

Ubezpieczona zwróciła się także do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. o wydanie decyzji w drodze interpretacji indywidualnej odnośnie tego, czy przysługuje jej prawo do opłacania w pierwszych 24 miesiącach składek ubezpieczeniowych na zasadach preferencyjnych, skoro czynności wykonywane przez odwołującą jako radcę prawnego w ramach działalności gospodarczej różnią się od wcześniejszych obowiązków i uprawnień jakie w/wym. wykonywała jako aplikant radcowski.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. w decyzji nr (...) z dnia 8 października 2013r. uznał za prawidłowe stanowisko zawarte we wniosku z dnia 18 lipca 2013r., złożonym przez K. Ś. (1) prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Kancelaria (...) K. Ś. (1) w Z., dotyczące dopuszczalności deklarowania i opłacania składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej od podstawy wymiaru stanowiącej zadeklarowaną kwotę, nie niższą niż 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia oraz odmówił wydania interpretacji w zakresie dopuszczalności skorygowania przez wnioskodawczynię dokumentów zgłoszeniowych oraz deklaracji rozliczeniowych za okres od października 2011r. do czerwca 2013r., w których podstawa wymiaru składek została zawyżona i został wskazany błędny kod zgłoszenia do ubezpieczeń (decyzja (...) Oddział w G. nr 386 z dnia 8 października 2013r., a.r.).

K. Ś. (1) w dniu 2 listopada 2013r. dokonała wyrejestrowania z ubezpieczeń z datą od dnia 1 października 2011r. (ZUS P ZWUA – wyrejestrowanie z ubezpieczeń, a.r.). Dodatkowo złożyła korekty dokumentów rozliczeniowych i zgłoszeniowych, w których dokonano następujących zmian: kodu tytułu do ubezpieczeń społecznych od dnia 1 października 2011r. (z 05 10 00 na 05 70 00), pomniejszono podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne za okres od października 2011r. do czerwca 2013r. oraz nie wykazano składek na Fundusz Pracy za okres od października 2011r. do czerwca 2013r. Podjęte działania przez K. Ś. (1) przejawiające się w składaniu

korekt wcześniej przedłożonych dokumentów spowodowane były powzięciem przez odwołującą wiedzy na temat prawa do preferencyjnej stawki (zeznania K. Ś. (1), k. 51-52 a.s.).

W dniu 6 listopada 2013r. ubezpieczona wystąpiła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z wnioskiem o zwrot nadpłaconych składek, wynikający ze złożonych korekt deklaracji rozliczeniowych za miesiące od października 2011r. do czerwca 2013r. (wniosek o zwrot nadpłaconych składek z dnia 4 listopada 2013r., a.r.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w W. pismem z dnia 22 listopada 2013r., znak: (...) zawiadomił K. Ś. (1) o wszczęciu postępowania wyjaśniającego w sprawie podlegania ubezpieczeniom społecznym i podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i na Fundusz Pracy za okres od października 2011r. do czerwca 2013r. Dodatkowo poinformował również o obowiązku skorygowania w deklaracjach rozliczeniowych podstaw wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne oraz wykazania składek na Fundusz Pracy za okres od października 2011r. do czerwca 2013r. z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej na preferencyjnych zasadach (zawiadomienie, a.r.).

Pismem z dnia 25 listopada 2013r. organ rentowy zawiadomił ubezpieczoną o odmowie dokonania zwrotu składek z powodu toczącego się postępowania wyjaśniającego, w sprawie ustalenia okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym i podstawy wymiaru składek z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej pismo (...) z dnia 22 listopada 2013r. (zawiadomienie o odmowie dokonania zwrotu, a.r.). K. Ś. (1) w piśmie z dnia 6 grudnia 2013r. podtrzymała stanowisko wyrażone we wniosku z dnia 4 listopada 2013r. i wniosła o wydanie decyzji w przedmiocie zwrotu nienależnie opłaconych składek (wniosek o wydanie decyzji, a.r.).

Decyzją z dnia 30 grudnia 2013r., nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 83 art. 18a ust. 1, art. 19 ust. 1, art. 20 ust. 1, art. 38 ust. 2, art. 41 ust. 6, 6a i 6b, art. 48b ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r. Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.), art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008r. Nr 69 poz. 415 z późn. zm.), stwierdził, że K. Ś. (1) jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu w okresie od 1 października 2011r. do 30 września 2013r. i podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wynosi za okres od października 2011r. do grudnia 2011r. – 2.015,40 zł, od stycznia 2012r. do grudnia 2012r. w kwocie 2.115,60 zł oraz od stycznia 2013r. do czerwca 2013r. w kwocie 2.227,80 zł. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał m.in., że w myśl obowiązujących przepisów z możliwości stosowania kodu tytułu do ubezpieczeń społecznych na preferencyjnych zasadach K. Ś. (1) mogła skorzystać w okresie od 1 października 2011r. do 30 września 2013r., natomiast z możliwości opłacania składek od deklarowanej podstawy wymiaru nie niższej niż 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia może skorzystać jedynie od miesiąca lipca 2013r. do września 2013r. Natomiast z uwagi na fakt, iż w pierwszych złożonych deklaracjach rozliczeniowych za okres października 2011r. do czerwca 2013r. odwołująca zadeklarowała wyższą podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, organ rentowy nie może uznać korygujących deklaracji rozliczeniowych na mniejsze kwoty, ponieważ kwota podstawy wymiaru składek deklarowana jest w bieżąco składanych dokumentach rozliczeniowych za dany miesiąc. Tym samym w razie zadeklarowania kwoty wyższej od minimalnej podstawy wymiaru brak jest podstaw prawnych do późniejszego zmniejszenia w dokumentach rozliczeniowych korygujących. Wobec powyższego, zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił za okres od października 2011r. do czerwca 2013r. podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy na podstawie pierwszych złożonych deklaracji rozliczeniowych, z tytułu prowadzenia przez ubezpieczoną działalności gospodarczej na preferencyjnych zasadach (decyzja ZUS z dnia 30 grudnia 2013r., nr (...), a.r.).

Następnie decyzją z dnia 30 grudnia 2013r., nr (...) organ rentowy odmówił K. Ś. (1) zwrotu nienależnie opłaconych składek z powodu nieprawidłowości w dokumentach rozliczeniowych za okres października 2011r. do czerwca 2013r. W uzasadnieniu decyzji wskazał, że przeprowadzone postępowanie wyjaśniające potwierdziło nieprawidłowości w złożonych korektach deklaracji za październik 2011r. – czerwiec 2013r. polegające na wykazaniu błędnych podstaw

wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i brakiem należnych składek na Fundusz Pracy. Natomiast dokumenty rozliczeniowe mające wpływ na ustalenie poprawnego salda na koncie na dzień wydania zaskarżonej decyzji wykazują nieprawidłowości. Tym samym dokonanie zwrotu nadpłaty zgodnie z żądaniem strony nie jest możliwe (decyzja ZUS nr (...) z dnia 30 grudnia 2013r., a.r.).

K. Ś. (1) złożyła odwołania od powyższych decyzji, inicjując tym samym niniejsze postępowanie.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach rentowych oraz złożonych w toku postępowania sądowego, a także w oparciu o przesłuchanie odwołującej (k.51-52).

Powołane przez Sąd dowody z dokumentów, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia, były wiarygodne, korespondowały ze sobą oraz z osobowymi źródłami dowodowymi i tworzyły spójny stan faktyczny. Co istotne, strony, w tym organ rentowy, nie kwestionowały ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z tych dokumentów, należało uznać za mające walor dowodowy i ustalić na ich podstawie stan faktyczny. Jednocześnie Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom odwołującej, ponieważ były one logiczne, spójne i wzajemnie się uzupełniały. Dodatkowo korespondowały z dowodami z dokumentów, a zatem brak było podstaw, by odmówić im waloru wiarygodności, choćby w części.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania K. Ś. (2) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 grudnia 2013r., nr (...) oraz nr (...) są zasadne.

Okolicznością sporną w niniejszym postępowaniu było to, czy K. Ś. (2) od dnia 1 października 2011r. do dnia 30 września 2013r. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia, a podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wynosiła za okres: od października 2011 r. do grudnia 2011r. – 2.015,40 zł, od stycznia 2012r. do grudnia 2012r. – 2.115,60 zł oraz od stycznia 2013r. do czerwca 2013r. – 2.227,80 zł oraz podstawa wymiaru składek na Fundusz Pracy wynosi za okres: od października 2011r. do grudnia 2011r. – 2.015,40 zł, od stycznia 2012r. do grudnia 2012r. – 2.115,60 zł oraz od stycznia 2013r. do czerwca 2013r. – 2.227,80 zł. Dodatkowo kolejnym spornym zagadnieniem pomiędzy stronami postępowania była kwestia zwrotu nadpłaconych składek na ubezpieczenia społeczne.

Aby rozstrzygnąć powyższą kwestię, należy dokonać szczegółowej wykładni przepisów ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013r. poz. 1442; zm.). Art. 6 ust. 1 pkt 5 tejże ustawy stanowi, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. W myśl art. 13 pkt 4 w/w ustawy powyższy obowiązek powstaje od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Zgodnie z art. 8 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się:

- osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych,
- twórcę i artystę,
- osobę prowadzącą działalność w zakresie wolnego zawodu:

- w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne,
- z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych,
- wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej,
- osobę prowadzącą publiczną lub niepubliczną szkołę, inną formę wychowania przedszkolnego, placówkę lub ich zespół, na podstawie przepisów o systemie oświaty.

Podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne i rentowe dla tych osób stanowi zadeklarowana kwota, która jednak nie może być niższa niż 60% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia przyjętego dla ustalania kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek ogłoszonego w trybie art.19 ust 10 na dany rok kalendarzowy.(art. 18 ust.8 ustawy systemowej.)

Dla osób rozpoczynających działalność, w okresie pierwszych 24 miesięcy kalendarzowych od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej obowiązuje składka obniżona, wynosząca nie mniej niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia (art. 18a ust.1 cyt. ustawy). Powyższe nie ma zastosowania do osób, które: prowadzą lub w okresie ostatnich 60 miesięcy kalendarzowych przed dniem rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej prowadziły pozarolniczą działalność, jak i wykonują działalność gospodarczą na rzecz byłego pracodawcy, na rzecz którego przed dniem rozpoczęcia działalności gospodarczej w bieżącym lub poprzednim roku kalendarzowym wykonywały w ramach stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy czynności wchodzące w zakres wykonywanej działalności gospodarczej (art. 18a ust. 2 ustawy systemowej).

W rozpoznawanej sprawie nie został spełniony żaden z w/wym. warunków, gdyż przed rozpoczęciem działalności gospodarczej, tj. przed dniem 1 października 2011r. K. Ś. (1) nie prowadziła żadnej działalności gospodarczej określonej w art. 8 ust. 1 pkt 6 ustawy systemowej. Jednocześnie nie jest wykonywana działalność gospodarcza na rzecz byłego pracodawcy, na rzecz którego przed dniem rozpoczęcia działalności gospodarczej w bieżącym lub poprzednim roku kalendarzowym wykonywała w ramach stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy czynności wchodzące w zakres wykonywanej działalności gospodarczej.

Należy w tym miejscu przytoczyć stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone uchwałą z dnia 10 kwietnia 2013r. w sprawie o sygn. akt II UZP 2/13 według, którego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe adwokata wykonującego działalność gospodarczą na podstawie przepisów ustawy z dnia 26 maja 1982r. Prawo o adwokaturze (t.j. Dz. U. z 2009r. Nr 146, poz. 1188 ze zm.) w okresie pierwszych 24 miesięcy od dnia rozpoczęcia wykonywania tej działalności może stanowić zadeklarowana kwota, nie niższa niż 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia (art. 18a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych), także wówczas gdy działalność tą wykonuje na rzecz byłego pracodawcy, u którego był zatrudniony jako aplikant adwokacki (art. 18a ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Na szczególną uwagę zasługuje także stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 12 lutego 2013r. w sprawie o sygn. akt II UK 184/12, zgodnie z którym „w odniesieniu do radców prawnych podejmujących działalność gospodarczą w formie prowadzenia kancelarii we współpracy z dotychczasowym pracodawcą, nie zachodzi w żaden sposób przesłanka wyłączająca prawo do zastosowania obniżonej składki”. Przez „czynności wchodzące w zakres wykonywanej działalności gospodarczej”, o których mowa w art. 18a ust. 2 ustawy systemowej, które uniemożliwiają zastosowanie preferencyjnych składek ubezpieczeniowych dla osób podejmujących po raz pierwszy działalność gospodarczą (art. 18a ust 1 w zw. z art. 8 ust. 6 pkt 1 w/wym. ustawy) należy rozumieć czynności odpowiadające tym, które były uprzednio wykonywane w ramach stosunku pracy na rzecz byłego pracodawcy”. Należy w pełni podzielić stanowisko prezentowane przez Sąd Najwyższy.

Dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy konieczna jest analiza statusu prawnego aplikanta radcowskiego w odniesieniu do zawodu radcy prawnego, jak i ocena, czy faktycznie czynności były wykonywane na konkretnym stanowisku i czy są one wykonywane obecnie na rzecz byłego pracodawcy.

W ocenie Sądu zakres czynności wykonywanych przez K. Ś. (1) na rzecz (...) spółka partnerska w ramach działalności gospodarczej jest odmienny niż w czasie zatrudnienia na podstawie umowy o pracę. Zadania aplikanta radcowskiego zasadniczo sprowadzają się do czynności pomocniczych względem czynności wykonywanych przez profesjonalnych pełnomocników. Radca prawny może bowiem samodzielnie świadczyć pomoc prawną, w tym samodzielnie występować jako pełnomocnik procesowy, podlegając przy tym obowiązkowemu ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu tych czynności. Co więcej, może świadczyć usługi doradztwa prawnego na rzecz klientów przygotowując dla nich porady prawne, świadcząc bieżącą pomoc prawną w siedzibie kancelarii oraz reprezentując klientów w postępowaniach sądowych bez nadzoru merytorycznego. Nie ulega zatem wątpliwości, że faktycznie wykonywane przez K. Ś. (1) usługi nie odpowiadają czynnościom, które w przeszłości wykonywała w ramach obowiązków pracowniczych. Są to zatem dwa odmienne zawody, zaś zakres obowiązków oraz odpowiedzialności nie jest tożsamy, wobec czego art. 18 ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej nie może mieć zastosowania.

Podnieść zatem należy, że zakaz podejmowania współpracy z byłym pracodawcą dotyczy tylko tych zadań, które były wykonywane w ramach zadań pracowniczych lub służbowych. Prawa do opłacania niższych składek nie utraci przedsiębiorca, który z byłym pracodawcą nawiąże współpracę w innym zakresie, np. jak w przypadku K. Ś. (1) w ramach umowy o stałej współpracy zawartej w ramach uzyskanych uprawnień radcy prawnego i polegającej na samodzielnej obsłudze prawnej klientów kancelarii. Jeśli przedsiębiorca pracował u kilku pracodawców przed rozpoczęciem działalności (w roku rozpoczęcia działalności lub w roku poprzedzającym rok rozpoczęcia działalności), nie może podjąć współpracy z żadnym z nich – oczywiście wtedy, gdy współpraca miałaby polegać na wykonywaniu w ramach działalności tych samych czynności, które wcześniej wykonywał jako pracownik. Nie ma natomiast przeszkód, by podejmować współpracę z byłym zleceniodawcą czy nakładcą. Ograniczenie to ma bowiem na celu wyeliminowanie możliwości wpływania na pracowników, by świadczyli swoją pracę w ramach własnej działalności.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. należało więc zmienić zaskarżoną decyzję z dnia 30 grudnia 2013r., znak: (...)w ten sposób, że stwierdza, iż w okresie od października 2011r. do czerwca 2013r. podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne oraz Fundusz Pracy K. Ś. (1) jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, nie mającej ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 30 % minimalnego wynagrodzenia, jest zgodna z korektami deklaracji zgłoszeniowych i rozliczeniowych ZUS DRA złożonymi przez K. Ś. (1) w dniu 2 listopada 2013r. (punkt 1 wyroku).

Odnosząc się kolejnego spornego zagadnienia, tj. zwrotu nadpłaconych składek na ubezpieczenia społeczne podnieść należy, że zgodnie z art. 41 ust. 6 ustawy systemowej płatnik składek jest zobowiązany złożyć imienny raport miesięczny korygujący w formie nowego dokumentu zawierającego wszystkie prawidłowe informacje, jeżeli zachodzi konieczność korekty danych podanych w imiennym raporcie miesięcznym w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości przez płatnika składek we własnym zakresie oraz przez Zakład.

Z kolei w myśl art. 47 ust.1 pkt.1 ustawy płatnik składek przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc – nie później niż do 10 dnia następnego miesiąca – dla osób fizycznych opłacających składkę wyłącznie za siebie.

W przypadku nienależnego uiszczenia składek (mimo braku podstawy do ubezpieczeń bądź w nadmiernej kwocie) zastosowanie znajdzie art. 24 ust. 6a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym nienależnie opłacone składki podlegają zaliczeniu przez Zakład z urzędu na poczet zaległych lub bieżących składek, a w razie ich

braku – na poczet przyszłych składek, chyba że płatnik składek złoży wniosek o zwrot składek, z zastrzeżeniem ust. 6c, 8 i 8d.

Szczegółowe zasady i tryb postępowania w sprawach rozliczania składek oraz kolejność zaliczania wpłat składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych oraz na inne fundusze określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 roku w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2008 r., nr 78, poz. 465). Zgodnie z § 15 ust. 1 przedmiotowego rozporządzenia jeżeli wpłata składek na ubezpieczenie zdrowotne jest wyższa niż kwota należnych składek z tego tytułu wynikająca z rozliczenia dokonanego w deklaracji za dany miesiąc kalendarzowy, nadwyżkę pozostałą po pokryciu należnych składek z tego tytułu za dany miesiąc kalendarzowy zalicza się na pokrycie zaległych należności z tytułu tych składek, poczynwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności. Z kwot pozostałych po rozliczeniu – stosowanie do ust. 2-4 – pokrywa się należności na inne fundusze.

Podnieść należy, że art. 24 ust. 6a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych pozwala zaliczyć powstałą nadpłatę na należności przyszłe chyba, że osoba uprawniona złoży wniosek o ich zwrot. Wnioskodawczyni w niniejszej sprawie taki wniosek złożyła. Był on formalnie i faktycznie poprawny i winien zostać pozytywnie rozpoznany.

K. Ś. (1) we własnym zakresie stwierdziła wystąpienie nieprawidłowości, w związku z czym złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych korekty deklaracji oraz dokumentów zgłoszeniowych w celu skorygowania tych nieprawidłowości. Zakres nieprawidłowości został poparty decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 8 października 2013r. nr 386 w trybie art. 10 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, w której organ rentowy potwierdził prawo ubezpieczonej do opłacania przez nią jako płatnika składek na ubezpieczenie społeczne zgodnie z art. 18a ustawy systemowej w okresie pierwszych 24 miesięcy kalendarzowych od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności. Tym samym odmowa przyjęcia złożonej przez ubezpieczoną dokumentacji stoi w sprzeczności z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, jak i uprawnieniami wynikającymi z przepisów art. 18a oraz art. 41 ust. 6 ustawy systemowej.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił decyzję z dnia 30 grudnia 2013r., znak: (...) w ten sposób, że zobowiązał Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. do zwrócenia K. Ś. (1) nadpłaconych składek na ubezpieczenia społeczne za okres od października 2011r. do czerwca 2013r. (punkt 2 wyroku).

Zarządzenie: (...) M.S.